

Projev prezidenta George Bushe po jednání s prezidentem Václavem Havlem

Bílý dům,
před Jižním portikem
20. února 1990, 13:35 hodin

Vítám vás všechny. Je mým velkým potěšením přivítat v Bílém domě muže s obrovskou morální odvahou, jednoho z hrdinů revolučního roku 1989, prezidenta Československa, Václava Havla.

Pane prezidente, za vašeho života se odehrála zázračná proměna přechodu od světa dramatu do světa činnosti na poli lidských práv, od života umělce k životu aktivisty. V krátkém rozmezí jediného roku jste pak prošel vůbec nejzázračnější proměnou ze všech. Z vězně se stal prezident. Je samozřejmě možné měřit hloubku této proměny osobnějšími momenty. Po celá léta v době, kdy jste veřejně vystupoval proti komunistickému režimu, jste nikdy nevycházel z domu bez kartáčku na zuby v kapse. Nyní jako prezident zase nemůže vyjít z domu bez kravaty. (smích)

Před mnoha lety jste učinil závažnou volbu. Rozhodl jste se žít v souladu s vlastním svědomím. Neučinil jste to pro ostatní, nýbrž pro sebe. Nicméně ostatní lidé čerpali ze způsobu života, který jste vedl, sílu. Váš život byl povzbuzujícím dokladem toho, jaký význam může mít život jediného člověka. Byl to pádný důkaz platnosti demokratických idejí. Na jedné straně byl stát se svými žaláři a tajnou policií, na druhé straně osamoceny Václav Havel, ale silný díky vlastnímu přesvědčení. Člověk absolutně svobodný životem v pravdě. Nejprve to byl jediný člověk, dnes jsou jich milióny.

Prezident Havel nikdy nepřestal věřit v tuto, jak sám říká, neuvěřitelnou myšlenku, že kdokoli z nás může otřást zemí. Otřást zemí, pane prezidente, a rozervat železnou oponu. Otřást zemí a strhnout berlínskou zeď. Otřást zemí a dát do pohybu proces změn od Budapešti po Bukurešť, od Varšavy po Václavské náměstí.

To byla revoluce roku 1989. Naším úkolem v roce 1990 je pokročit kupředu od revoluce k renesanci, směrem k nové Evropě, ze které každý stát a každá kultura může vzkvétat a svobodně dýchat. Evropa sjednocená a svobodná.

Pane prezidente Havle, Československo čeká že je povedete. Táži se, zda to není příznačné, že národ, který každý den napíše novou stránku své historie, si zvolil prezidentem dramatika.

Jsem rád, že jsme se mohli setkat a hovořit o změnách, které se odehrávají v celé východní Evropě od Prahy po Moskvu, a o postavení, které Československo zaujímá v srdci rodící se nové Evropy. Víme, že není čas zabývat se iluzemi. Máme před sebou veliký kus práce. Škoda, kterou napáchalo 40 let strachu a útlaku, nemůže být odstraněna za den. Uvědomujeme si však, že lid Československa čekal na změny již dlouho a že si uvědomuje nutnost vykročit ke svobodě. Československo i Evropa jsou na prahu nové epochy a když řeknu, že Organizace severoatlantické smlouvy bude hrát i

nadále klíčovou úlohu při zajišťování bezpečnosti a stability v Evropě v tomto velikém a historickém okamžiku, vím, že hovořím za všechny západní představitele. Amerika bude v této organizaci nadále hrát svou úlohu a bude nadále udržovat v západní Evropě silnou vojenskou posádku zajišťující bezpečnost nejen Spojených států, ale i evropských zemí.

Pane prezidente, vy jste nepožádal Spojené státy o ekonomickou pomoc a dal jste jasně najevo, že demokratické Československo chce obchodovat se Spojenými státy na rovnoprávné bázi. V tomto ohledu mohu s potěšením oznámit, že jsem dnes podepsal dopisy, jež uvědomují americký Kongres, že ve vztazích s Československem Spojené státy upouštějí od Jackson-Vanikova dodatku k ústavě. Američtí i českoslovenští obchodní zástupci dnes zahájili vyjednávání o obchodní dohodě mezi našimi zeměmi. Až vaše Federální shromáždění schválí nový zákon uvolňující vystěhovalectví, umožní nám tato opatření, abychom Československu poskytli doložku nejvyšších výhod, aniž by se muselo každoročně žádat o prodloužení. Československu bude umožněn vůbec nejsvobodnější přístup na americký trh, jaký v současné době americké zákony připouštějí.

Pane prezidente, vysvětlil jste nám, s jakými obrovskými těžkostmi se musíte potýkat v úsilí obnovit demokracii na troskách totalitního státu, který jste zdědil. Zmínil jste se o několika oblastech, v nichž bude Československu potřeba zahraniční pomoci. Spojené státy jsou připraveny vyjít mu vstříc. Zmíním se o několika případech. Za prvé jsem v odpověď na vaši žádost požádal ředitele Mírových sborů, aby podnikl počáteční kroky a ještě do letošního podzimu poslal do Československa první skupinu jejich příslušníků. Rovněž mne velice těší, že v Bratislavě znovu otevřeme konzulát a nová kulturní centra v Bratislavě a v Praze.

Pane prezidente, ujišťuji vás, že Spojené státy budou hrát důležitou roli v demokratické obrodě Československa. Vše, co jsem v průběhu uplynulého roku viděl, mne vede k přesvědčení, že Československo bude schopné vypořádat se s náročnými úkoly, které před ním leží. Jak jste řekl ve svém první novoročním projevu, tolikrát jsme slyšeli, že politika je definována jako umění možného, a tento rok nám ukázal něco nového, jiného: ukázal nám, že politika může být uměním nemožného.

Pane prezidentem, ještě než dnes odejdete, bych vám rád daroval litografii Vašeho předchůdce, prvního československého prezidenta Tomáše Masaryka. Tento portrét vznikl na Pražském hradě a patřil prezidentovi Masarykovi, který ho před svou smrtí daroval profesoru Univerzity Karlovy Janu Kozákovi.

V roce 1939 měl při profesor Kozák příchodu nacistů dvě hodiny na sbalení svých věcí před svým útěkem z Československa. Portrét jeho přítele byl věcmi, které si vzal s sebou. Profesor Kozák působil v Ohio na Oberlin College, kde byl až do dnešního dne i tento portrét. Nyní by se měl spolu s navrácenou svobodou vrátit i portrét prezidenta Masaryka, prvního prezidenta Československa a bojovníka za svobodu.

Ještě jednou, pane prezidente, bylo mi ctí uvítat vás ve Washingtonu a v Bílém domě. Bůh žehnej vám i lidu Československa. Jsme rádi, že Vás tu máme.

Prezident Václav Havel odpověděl těmito slovy:

Pane prezidente, jsem velice pohnut vaším projevem a darem, který jste mi dal. Vedli jsme velice důležitá jednání. Byly to vřelé, otevřené a přátelské diskuse. Jsem velmi rád,

že jsem měl možnost přijet do Washingtonu a vysvětlit, co se stalo v Československu, a obeznámit vás s naším stanoviskem a politickou linií. Děkuji vám, že jste nás pozval, a já vás, samozřejmě zvu na návštěvu Prahy.